

PRÁGAI TAMÁS

Preparátumok

Hogy lehet eldönteni egy, az aszfalton horizontálisan elhelyezkedő, vörösesbarna, pénztárcának látszó tárgyról, hogy valóban pénztárca-e?

A kérdés költői. Mielőbb rá kell röpdülni, feltűnés nélkül, akár a filmekben látott trükköt alkalmazva – megkötöm a cipőmet, emberek, szóra sem érdemes! – térdre kell ereszkedni előtte, mint egy kegyszobor előtt, és óvatosan zsebre kell gyúrni. A tartalmával ismerkedni ráérünk később, védett helyen.

Lehet, hogy csibésztrükk. Letérdelünk, madzagon rántják el az orrunk elől, és valahol, a kukák vagy egy gépjármű mögött felröhögnek. De az is lehet, hogy a tárca vastagon van bélelve pénzzel (ezresekkel, tízezresekkel, sőt, esetleg lapul a kötegben húszas is...) Gabricsek mindkét lehetőségre felkészült, és a tárcát této-vázás nélkül zsebébe csúsztatta. A tapintásán érezte, hogy valódi. Nem túl vastkos, de: valódi bőr. (A valódi bőrt meg lehet különböztetni a műbőrtől, ehhez nem kell különös érzék; bár a műbőrök is fejlődnek, de Gabricsek a bőriparban is dolgozott.) A bőr jó – vélte, és ez jó jel, jó nyom. Egy valódi bőr pénztárca mégsem lehet *teljesen* üres.

Még meg sem nézte a tárca tartalmát, máris eszébe jutott Karesz. Hogy néz majd, amikor előveszi a tárcát, és egypár italt fizet. Gabricseknek akkor már hónapok óta nem volt munkája, és nem volt nője; az álláshirdetéseket bogarászta és az internetes fejvadászok honlapjait, és február végén már ott tartott, hogy egy fogkefére is rámászott volna. Felajánlottak neki valami albérletet – albérletet? autósásért cserébe lakhatott volna egy vizesblokk nélküli szuterénben – de nem fogadta el, inkább Karesszal lakott a Lipótmezőn, egy ablaktalan átjárófolyosón, mely a diliház zárt osztályáról a magas téglafallal körülvett sétálóudvarra vezetett. Karesz másfél éve lakott ott, és a pécót lomtanításakor egészen otthonossá tette: valami operettből kiselejtezett baldachin lógott a mindig enyhén nedves, földre fektetett matracok fölött. Karesznél rosszabb kipárolgású alkoholistával azóta sem találkozott Gabricsek, de ennek nem volt különösebb jelentősége a Lipótmezőn. Általában a Margit-híd alatti aluljáróban rontották az ifjúságot (ahogy „felvilágosító munkáját” Karesz nevezte), és potyapiára vadásztak ugyanott, a Megálló nevű talponállóban. Ez a két tevékenység szigorúan egybemosódott. Gabricsek korábban egy internetes cég számára készített adatvédelmi rendszereket, de a technológia egyik napról a másikra elavult, és nem volt kedve „felvenni a tempót” és „váltani”. Inkább besokallt, kivette a maradék

készpénzt a bankszámlájáról, néhány nap alatt eldorbézolta, aztán beköltözött a Lipót hátsó udvarára.

Karesznek az volt a rögeszméje, hogy az ember megjelenésével megfordult az evolúció. Az ember olyan állatfaj, mely arra predestinált, hogy véget vessen a világ korábbi sokféleségének, és a természetet óraműként üzemelő termelési rendszerre alakítsa át. Nem akkora gondolat, de kellemesen lehet róla vitatkozni, és ez potyapiákat jelenthet. Ha a vitapartner extrovertált típus, győzni akar a vitában; ha győztesnek érzi magát, fizet. Az introvertáltak inkább vesztes pozícióban fizetnek. Mennyit iszik egy kérész? Egy kárász? Egy Karesz? Amennyit lehet. Ebből következik, hogy az emberiséget két csoportra osztotta (introvertáltak és extrovertáltak), és minden ügyfelet e besorolásnak megfelelően kezelte. Gabricsek eleinte csodálkozott ezen, de belátta: működik ez a szisztéma, és attól fogva nem nagyon akadékoskodott. Néha megpróbálta más irányba terelni a beszélgetést (nem igazán érdekelte az evolúció), de Karesz hamar leállította. Kiderült, ezen a terepen érzi magát igazán otthon, és nincs is nagyon kedve tovább „fejlődni” (az evolúcióval kapcsolatban olvasott némi szakirodalmat, hogy ügyfeleit adatokkal lephesse meg). Tudta például, hogy a bojtosúszós hal átmeneti kategória a halak és a kétéltűek között, és ezt minden alkalommal bevetette; és ismert néhány elméletet a dinoszauruszok bukásáról.

Gabricsek unta a bojtosúszós halat és sauruszokat. Ezt egy alkalommal megemlítette. „Ne handabandázz, legyél célirányos” – söpörte le az érveit Karesz, és gúnyos felsőbbrendűséggel szipákolta tovább a szilvapálinkát. A februári zegernyében vedlett róka galléros bundát viselt, belvárosi kukázás során szedte össze. A bunda konszolidált nagypapáé lehetett, aki elaggott és összeaszott, és egy alkalommal belépett a ruhásszekrénybe és eltűnt a ruhaakasztók között. Karesz minden korty előtt a pohárba mártotta a preparált róka orrát, és minden alkalommal megismételte: „Igyál, hogy meg ne romolj!” Az ilyen ivászatok úgynevezett konszolidált helyeken kezdődtek, majd meredeken gravitáltak a mind kevésbé konszolidált helyek, talponállók és krimók felé. Amíg Gabricsek józan volt, kedvelte a magát művésznek tekintő társaságot (különösen azokat a műfaj nélküli, kreatív módon öltözködő példányokat, akik magukat az éjszakai életben találták meg), a Sirályban vagy a Bem moziban; de később, amikor a belső nyomás meghaladta a 2.2, 2.5 léggörc, sisteregve és kielégítetlenül száguldozott az éjszakában. Tévelygéseire rend szerint a Keleti pályaudvar környékén, vagy még kintebb, Újpest és Angyalföld határában értek véget, ismeretlen társaságban.

Három sarokkal odébb merte csak kinyitni a tárcát. Kipattintotta a patentot, hosszú ujjaival babrálta a rekeszeket (jó sok zseb vagy mifene volt belül), de – a bőralkotmány teljesen üres volt. Illetve, mikor már harmadszor vizsgálta át, az egyik rekeszben cédulát talált, rajta az a szó, hogy „Mandula”, és egy telefonszám.

„Rosseb. Ez az én formám.”

Valami rosszul értelmezett kompenzáció miatt átfutott rajta a gondolat (igaz, nagyon halvány gondolat), hogy nem is lett volna jó, ha pénzt talál; bizonyára kikökökkent volna megszokott életformájából stb. „De ki a csoda lehet az a Mandula? Bizonyára női név.” Érdekelni kezdte ez a név, hiszen a fantázia örömét leli abban, ha alakot varázsolhat egy-egy fogalom köré. Szellemidézés ez, de miért ne engedjük meg magunknak? Barna hajú, kreol nőt képzelt el, mandula vágású szemekkel (mi a csodáért hívnák különben Mandulának), de a név idézte a kora tavasszal virágzó mandulafa illatát, fehérségét is. „Tiszta, mint a hó”, mormolta Gabricsek, de ettől valahogy rossz érzése támadt – elvégre miért hord valaki a pénztárcájában egy ilyen, női telefonszámot? „Valami kurva”, dörmögte, már dühösen, de mind nagyobb tehetetlenséggel sodródott egy utcai telefonfülke felé. Közben összeállt benne a történet: valaki elhagyta a tárcáját, esetleg kizsebelték, a tolvaj lenyúlta a pénzt és a dokumentumokat, és csak az érdektelen telefonszámot hagyta benne. (Esetleg észre se vette abban a kis hátsó rekeszben, ahogy ő, Gabricsek is nehezen találta meg.) Ettől a tényről viszont – hogy egyedül maradt a tárcában – Mandula valahogy tudtán kívül másodrendűvé vált, mivel ő már a tolvajnak se kellett, és ezért Gabricsek szánni kezdte. És ez az érzés döntött, hogy most már mindenképpen felhívja a nőt. Szánni akart valakit, mert már annyiszor érezte, hogy szánják. Benyitott a telefonfülkébe, és tárcsázott. Harmadik csön-gésre felvették. A vonal végén enervált, kissé érdes hang kérdezte: „Ki a csoda vagy?” Gabricsek szálnalmas magyarázatba kezdett a tárcáról, melyet megtalált, de amely – ehhez kétség sem fér – üres volt, illetve eredetileg nyilván nem volt üres, de amikor megtalálta, már igen, ez persze bizalom kérdése, de hát ő, Gabricsek miért telefonálna különben, ha nem a tárcát kívánná visszaadni, hanem...

Feljössz? – kérdezte a nő.

„Prostituált!”, gondolta diadalittasan Gabricsek, és azt mondta: Igen. A nő unottan bediktálta a címet, egyébként nem is távoli címet, és letette a kagylót. Volt mindebben valami esetleges, de Gabricsek vállat vont – mért akadna fenn a nő viselkedésén – és maga is meglepődött, amikor maga magát azon kapta, hogy párosával szedi a lépcsőfokokat egy mellékutcában lappangó bérház második emeletére, és a tekintete megakad egy-egy málladozó arcú, megtört nézésű gipsz-sellőn.

Egy ajtó mögött mintha várta volna egy nő, és ezt kérdezte:

Te ki vagy?

Gabricseket váratlanul érte a kérdés, több dolgról kezdett beszélni, párhuzamosan, a tárcáról és arról, hogy az imént telefonált – a nő közben kapcsolhatott – és kicsit lesajnáló tónusban azt mondta: Ja persze, a tárca. Valami örült szétszórta a telefonszámomat a városban, te vagy kb. a tizedik, aki felhív ezzel a hülyeséggel. – Miért, nem is Mandulának hívnak? – Mandulának? Ki a csoda hívna engem Mandulának? Gesztenye vagyok... Mindenki Gesztenyének hív...

Csak az az örült hívott mindig Mandulának... Az a szakállas tengerész, az a szemétláda, aki idehozta a bűdös preparátumait...

Amennyire Gabricsek belátott az előszobaajtón keresztül a lakásba, tényleg voltak odabent preparátumok: az ajtó mögül egy lopakodó vörösbundás nézett vele „rókaszemet”. Gesztenye festett vörös nő volt, és egyébként tényleg mandulavágású szemekkel, éppen úgy, ahogy Gabricsek elképzelte, csak hát nem volt Mandula; lénye hányavetiséget árasztott, talán mert laza, vállpántos trikót és könnyű szoknyát viselt, és lába, miközben beszélt, csúszkált a vietnami papucsban. – És te? Mit mondtál, ki a csoda vagy te? Valami Gavrilló?

Gabricsek vagyok – válaszolt sietve Gabricsek. – Igazából Gabricsek kettő, mert az apám is Gabricsek volt. („Ezt most minek kellett elmondanom?”) – Úgy. Gabricsek kettő. Na szép... Na gyere be, ha már itt vagy, és segíts levinni a hűtőt.

Az ajtó mellé volt készítve a régi Lehel, mintha Gabricsekre várt volna, persze ő ezt nem láthatta a gangról – belépett, és gondolkodás nélkül megdöntötte a monstrumot és megragadta a hűtő alját, azt a peremet, amely vágott és lábként szolgált, és rászólt a nőre: Gyerünk. Fogd meg fölül. – A hűtő nem akart kiférni az ajtószárnyon, ezért a másikat is ki kellett valahogy szenvedni Gabricseknek, látszott, évek óta nem volt nyitva, a két tolózár beragadt, kalapácsot kért, óvatosan kocogtatta a zárat, míg végre kitérült a második szárny, és a hűtőt kivonszolták valahogy a folyosóra. Gesztenye mindegyre sóhajtozott és szuszogott, ahogy a hűtőt vonszolták a bérház második emeletén, majd le a sellőfejes lépcsőn, mint egy fújtató, ahogy mondani szokták, Gabricsek csodálkozott is, hogy fér el egy ilyen vékony nőben ennyi levegő, (mert vékony, ám erőscsontú nő volt Gesztenye, szép vállizmokkal), és amennyire Gabricsek meg tudta ítélni, még néhány évvel ezelőtt is valódi szépség lehetett – ám most az arca gyűrött volt, és a sós csöppek kiültek az arc peremére a cipekedéstől. – Megvagyunk! – szögezte le végre Gabricsek, és a hűtőt betolta a lépcsőfeljáró alá, más lomok társaságába, úgymond lomtalanításig. – És most? – Bejössz egy kávéra? – Persze – A lakásban hívős volt, és áporodott vadgesztenyeszag.

A preparátumok – jegyezte meg Gesztenye. – Azt mondta, elviszi. Ennek több hónapja.

Áthajolt Gabricsek válla fölött, hogy a falipolcra levegye a gyorsan oldódó kávé, és megérezte, hogy a nő izzadt.

Az imént még arra gondolt, hogy a maga részéről nem bánja, hogy a szakállas tengerész több hónapja nem jelentkezett; most viszont eszébe ötlöttek a saját körülményei, a Lipót, Karesz, és az, hogy neki bizonyára még áthatóbb a szaga, csak már saját maga sem érzi; és hálás lett a nőnek, hogy nem éreztet vele semmiféle ellenszenvet. Tudta, hogy ezért már nincs lehetősége szánalomra, hiszen a nő hozzá képest mégiscsak valaki – saját lakása van, ahová valaki állatpreparátumokat helyezhet el. És, ha nem is fiatal, mégiscsak vonzó nő, morfondírozott Gabricsek, és valahogy megsajnálta magát – hiszen bár nagyjából egyidősek le-

hetnek, ő mégis, micsoda: semmi ehhez a nőhöz képest. Mintha hosszú, kivilágított folyosó neonfényében görnyedne saját esendősége, a magas konyhaablakon beözönlő fény a sarokba, a piros műbőr borítású sarokpadra szögezte. – Nem találok... – makogta – kijáratot... – és azon kapta magát, hogy a Lipótról beszél és Kareszről, mindarról, amiről a legmélyebben kellene hallgatnia, és Gesztenye úgy hallgatja, hogy a tenyerébe temeti puha arcát, és azon Gabricsek mintha a női ellágyulás finom gesztusait ismerte volna fel.

„Elviszem a tengerhez” – gondolta Gabricsek (régén, előző életében járt Horvátországban, sőt, ifjúkorában megfordult a francia Riviérán), orrlukáiban már nem a preparátumok áporodott kipárolgását érezte, hanem a sós szelet – de máris kontrázott benne egy kisördög, és megkérdezte: Hogyan? Talán gyalog? Elindultok a Soroksári úton?

Elviszlek a tengerhez, Gesztenye! – mondta ki hangosan.

– Hogyan? Gyalog? Ezzel engem nem fogsz meghatni. Talán zuhanyozzál le előbb. A mosógépen találsz törölközőt.

Gabricsek sértetten távozott a fürdőszobába, és a mosógépen megtalálta a törölközőt. „Mégis rendes ez a nő, hogy így gondoskodik.” Mielőtt beállt a kádba, eszébe jutott, vajon hanyadik „vendége” lehet aznap Gesztenyének. „Nem érdekel. Élvezni akarom a pillanatot.” Gesztenye közben utána kiabált a konyhából, hogy „a bojler csapját ne fordítsd el, mert kiesik”, és miközben a mosatlannal zörgött, Gabricsek hallotta, hogy Kareszről beszél, akit „ismert”, de „nem úgy”, mert neki nem jönnek be ezek a léhűtők; Karesz „próbálkozott nála, de nem ért célt.”

Ismered Kareszt? – bámult Gabricsek, már az előszobában, derekára csavart törölközővel. Úgy állt ott, mint egy fejbevagott tükörponty. – Persze, vedd fel ezt a köpenyt. Milyen jól áll! Nem is gondoltam, hogy ilyen jó a felsőtested. A hajad és a körmeid majd később levágom, de most előbb tangózni fogunk. Tudsz te tangózni, Gavriló?

Gabricsek vagyok – mondta Gabricsek, és elképzelte, hogy mindjárt tangózni fognak, pörögnek majd az állatpreparátumok között, mint egy fekete bakelit-lemez, aztán tovább, végig a Soroksári úton, egészen a tengerig.